

bijvoorbeeld het thema web 2.0 in medische bibliotheken helemaal uitgewerkt in een ander boek (eerder besproken door Eva Simon in *Bibliotheek & Archiefgids*, 84 (2008) 5).

Het boek van Wood is een zeer goede introductie over het werk in biomedische bibliotheken dat tevens kan gebruikt worden als handig naslagwerk voor elke medische bibliotheecaris. Hoewel ook zeer geschikt voor studenten en nieuwe medewerkers in biomedische bibliotheken zal de prijs van het boek deze doelgroepen misschien wel afschrikken.

Introduction to Health Sciences Librarianship / M. Sandra Wood (ed.). - The Haword Press, 2008. - ISBN 978-0-7890-3596-7.

Jens De Groot, *Biomedische Bibliotheek K.U.Leuven*
Jens.DeGroot@bib.kuleuven.be

In archieftijdschriften gelezen. 2009, aflevering 3

De drie tijdschriften die in deze aflevering de revue passeren, komen uit heel diverse hoeken. Eerst is er het Nederlands *Archievenblad*, het ledenblad van de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN), onze Nederlandse zustervereniging. Daarnaast is er *Nordisk Arkivnyt*, het in Usland uitgegeven vakblad voor de Skandinavische en Finse archivarissen. Vervolgens is er het na enkele jaren opnieuw tot leven gekomen *Atlanti*, het tijdschrift van het International Institute for Archival Science. Wij zijn blij dat wij dankzij *Atlanti* de activiteit van het speciaal op Centraal- en Oost-Europa gerichte instituut van Maribor-Trieste opnieuw onder de aandacht van de Vlaamse archivarissen kunnen brengen. Ten slotte vestigen we nog de aandacht op enkele bijdragen uit twee Spaanstalige publicaties die wij in het – onlangs (januari 2009) naar Alcalá de Henares, in het gebouw van het Archivo General de la Administración, overgebrachte – Centro documental de Archivos (CIDA) hebben kunnen raadplegen.

Gustaaf Janssens, *Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling Archief van het Koninklijk Paleis). Docent Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa Archivistiek VUB – K.U. Leuven – UGent – UAntwerpen)*
cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

Archievenblad, 112 (2008)

Red.: Roelof Braad (hoofredacteur tot en met afl. 7), Hans Berende (hoofredacteur vanaf afl. 8).
Uitg. Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland, Markt 1, NL-6011 CG Arnhem (Nederland).
ISSN 1385-4186

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief Brussel, in de bibliotheek van het Universiteitsarchief (Tabularium) van de K.U. Leuven en in tal van Vlaamse openbare archieven.

De tien afleveringen van het vaktijdschrift van onze Nederlandse collega's herinneren in 2008 steeds aan het Nederlandse 'Jaar van het Religieus Erfgoed': de bijna identiek geïllustreerde titelpagina van elke aflevering verwijst steeds naar het zeer gevarieerde religieuze verleden van onze noorderburen. Aflevering 7, van september 2008, is een themanummer dat bijna volledig gewijd is aan 'Archieven en religieus erfgoed'. Dit nummer bevat echter ook een zeer verhelderende notitie 'Openbaarheid van archieven in Mexico' (p. 41). De federale staatsstructuur van Mexico heeft daar gevolgen voor de organisatie van het archiefwezen. In hetzelfde nummer is ook een zeer lezenswaardig verslag opgenomen van het ICA-congres in Kuala Lumpur (p. 42-43).

De overige afleveringen zijn zoals steeds zeer gevarieerd van inhoud. Aan te stippen valt dat in de vaste rubrieken 'De Zaak' is weggefallen. In de vorige jaargangen publiceerde Yvonne Bos-Rops onder deze titel zeer behartenswaardige stukjes over deontologische kwesties. Haar bijdragen worden door ondergetekende zeer gemist! De nieuwe rubriek 'Juridische zaken' is uitsluitend op de Nederlandse situatie toegespitst.

De serie 'RHC's in Nederland', die begon in de vorige jaargang, wordt nog voortgezet in enkele afleveringen: in afl. 1 een zeer openhartig interview met de directeur van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (p. 10-13) en in afl. 2 een interview met de directeur van het 'Nieuw Land Erfgoedcentrum' in Lelystad, dat zowel een museum, een studieceterium voor wetenschappelijk onderzoek, een archeologische bewaarplaats en een archiefbewaarplaats bevat (p. 10-13). Wie beide interviews naast elkaar zet, moet constateren dat er binnen de Nederlandse RHC's heel wat verschillen bestaan in aanpak, doelstellingen en verwachtingen. In Friesland wordt 'Tresoor', een fusie van archief, bibliotheek en literair museum geleid door Bert Looper, afkomstig uit het archiefwezen. Hij bepleit zeer sterk een 'brede fusie' (afl. 4, p. 10-11). De reeks wordt besloten in afl. 6, p. 10-13. De hier geformuleerde conclusies lijken ons zeer mager. De redacteurs houden zich nogal op de vlakte en lijken zich pas zeer laat bewust te zijn geworden van het feit dat ze zich hebben beperkt tot 'het verhaal van de baas' (sic).

Dat er naast, en zelfs vlakbij de RHC's, nog steeds zelfstandige archiefinstellingen zich kunnen ontplooiën, wordt geïllustreerd door het artikel van Anette de Langhe, 'Verleden om de hoek. Het Gemeentearchief Gemert-Bakel' (afl. 2, maart 2008, p. 24-27). Gemert-Bakel (28.000 inwoners) is qua oppervlakte de grootste gemeente in de regio Eindhoven.

Uiteraard volgt het *Archievenblad* de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en webontwikkelingen op de voet. Zowat elke aflevering bevat een artikel in dat verband. Vanaf afl. 2 start een belangrijke reeks van zeven artikelen over het e-depot van het Gemeentearchief van Rotterdam dat op dit gebied een voortrekkersrol inneemt. In afl. 1 wordt melding gemaakt van nieuwe wettelijke bepalingen voor vervanging van papieren originelen door digitale dossiers (p. 30-31) en van de website watwaswaar.nl, dat zoveel mogelijk historische informatie met betrekking tot straten, gebouwen en percelen in Nederland ontsluit.

De nieuwe directeur van het Nationaal Archief, Martin Berendse, krijgt het woord in afl. 2, p. 44-47. Dit gebeurt in de rubriek 'Burgerlijke Stand', een nieuwe reeks interviews met leidinggevenden in de Nederlandse archiefsector, steeds vergezeld van een beknopt curriculum vitae van de betrokkene.

Veel aandacht krijgt het rapport 'Gewaardeerd verleden. Bouwstenen voor een nieuwe waarderingsmethodiek voor archieven' (afl. 1, p. 17-21). Dit rapport verscheen eind 2007 en moet als vertrekpunt dienen voor selectie en bewaring van overheidsarchief. Opmerkelijk is het korte verslag van het publieksdebat 'Wat willen historici van archieven?' van 13 oktober 2008 (afl. 10, p. 41). Ondergetekende heeft de stellige indruk dat dit debat de verwachtingen niet heeft ingelost.

Af en toe krijgt Vlaanderen nu ook enige aandacht: VBAD-coördinator Bruno Vermeeren, publiceerde in afl. 10, het themanummer naar aanleiding van het afscheid aan de archiefschool een artikel *Archiefopleiding in Vlaanderen* en Marieke Kroonen, *De archievenmarkt in Nederland: tijd voor marktmanagement* (afl. 2, p. 16-17), verwijst naar Archiefbank Vlaanderen. (Noël Geirnaert).

Atlanti. Review for modern archival theory and practice. Rivista di teoria e pratica archivistica moderna. Revija za sodobno arhivsko teorijo in prakso, 17 (2007; 1-2)

Red.: Peter Pavel Klasinc en Grazia Tatò.

Uitg.: International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor. P. a. Archivio di Stato di Trieste. Via A. La Marmora 17. I-34139 Trieste (Italië).

Website: <http://xoomer.virgilio.it/iias>

ISSN 1318-0134

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Universiteitsarchief (Tabularium) van de K.U. Leuven.

Nadat het enige jaren stil is geweest, heeft het instituut van Maribor, dankzij een structurele samenwerking met het Archivio di Stato di Trieste als International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor een nieuw elan gekregen. Het instituut richt zich hoofdzakelijk op het archiefwezen in Centraal- en Oost-Europa en vervult ook een interessante brugfunctie tussen deze gebieden en de rest van de wereld.

Jaarlijkse congressen rond specifieke thema's brengen archivariissen uit 'Oost' en 'West' samen en *Atlanti* is het aangewezen publicatiekanaal voor de congreshandelingen. De artikelen zijn geschreven in de taal van de auteur of in het Engels. Abstracts zijn in het Engels, het Italiaans en het Sloveens. Wij rapporteren enkel over de bijdragen die in een niet-Slavische taal gesteld zijn.

Aflevering 1-2 van jaargang 2007 bestaat uit drie grote onderdelen: 1. artikelen over elektronisch archief; 2. de notulen van het congres over private archieven en 3. een rubriek 'miscellanea', waarin een Italiaans scan-systeem (METIS SYSTEMS) wordt voorgesteld en waarin hulde wordt gebracht aan de nagedachtenis van Martin Modrusan (1935-2007), voormalig hoofd van de microfilm- en reproductieafdeling van het Croatische Staatsarchief.

De bijdragen over elektronisch archief rapporteren allen over concrete ervaringen met betrekking tot *records management*, en dit zowel in Canada, Rusland, Oekraïne, Slovenië, Slowakije als in India. Overal speelt de nationale archiefdienst een belangrijke en leidinggevende rol. Dat elektronisch (zowel gedigitaliseerd als 'digital born') archief een eigen beschrijvingsstandaard noodzakelijk maakt komt naar voor in *Der Metadata Encoding and Transmission Standard (METS) zur Beschreibung digitalisierter und genuin digitaler Objekte* (p. 97-100), een bijdrage van Karl-Ernst Pupprian.

De hoofdbrok van de aflevering bestaat uit artikelen over diverse private archieven, de neerslag van de congresreferaten over dit thema. De wetgeving ter zake in Wit-Rusland, Frankrijk, Spanje, Israël en Italië komt aan bod in een zestal bijdragen. Andrei Rybakou bespreekt de situatie in Witrusland (*Legal Regulation and the State Archival Service Control over private Archives Activities in Belarus*, p. 173-177). Hoe de situatie in Frankrijk is, leest men in *Les archives privées dans la législation française* (p. 195-202; met bibliografie) van Marie-Claude Delmas. De Spaanse wetgeving, zowel de nationale als die van de autonome gemeenschappen, betreffende privaat archief komt aan bod in *Private Archives in Spain: legislation and Dissemination*, (Francisco Javier Aguado González p. 209-222). Een overzicht van alle Spaanse archiefdiensten (de *Censo Guía*, raadpleegbaar via de website van het Spaanse Ministerie voor Cultuur: http://aer.mce/sgae/index_censo_guia.jsp) toont duidelijk aan dat er in Spanje ontzettend veel (18.237 in mei 2007) private archieven bestaan. Om voor subsidiëring door de autonome gemeenschap in aanmerking te komen dienen zij wel aan een aantal voorwaarden te voldoen. In 'bijlage' (p. 217-222) is een overzicht van de nationale wetgeving en de wetgeving met bepalingen inzake privaat archief opgenomen. Moshe Mossek & Ilana Budowski behandelen ten slotte in *Private Papers and Archives in Israel: Professional and legal Aspects* (p. 233-237), hoe in Israël de overheid ten opzichte van privaat archief optreedt. Het meest in het oog springend is dat er toelating vereist is van de directeur van het Nationaal Archief om privaat archief uit Israël te laten vertrekken. In *Gli arhivi privati in*

Italia (p. 123-133), geeft Grazia Tatò ten slotte een korte inleiding op de problematiek van privaat archief en op de wet van 22 januari 2004 (die ook wordt afgedrukt) betreffende erfgoed (*beni culturali*) in privaat bezit.

Heel wat openbare archiefdiensten bewaren privaat archief. Het omgekeerde komt echter ook voor. Hoe de private sector omgaat met openbaar archief dat zij bezitten en hoe de openbare archieven deze situatie benaderen, brengt Magdalena Marosz (*Protection of State Archival Materials kept in Private Archives*, p. 203-207) vanuit haar ervaring in Polen, waar na het communisme tal van overheidsbedrijven werden geprivatiseerd. Het probleem doet zich in vergelijkbare vorm ook elders voor en wordt ook door andere auteurs aangehaald. Over archieven van ondernemingen gevestigd op het grondgebied van voormalig Yougoslavië handelt Marijan Gerdej in *Elements of Private Archives in Former industrial Undertakings* (p. 189-193).

Bedrijfsarchieven bieden heel wat onderzoeksmogelijkheden. Het is dan ook niet te verwonderen dat openbare archiefdiensten of speciaal in het leven geroepen organisaties zich zowat overal ter wereld bekommeren om de bewaring en ontsluiting van dit type archief. Hoe het in Griekenland gesteld is met de bedrijfsarchieven verneemt men in *Historical Industrial Archives. The Greek Case* (Spyridoula Arathymou, p. 247-259). Onze Vlaamse collega-rijksarchivaris Joachim Derwael ten slotte, brengt met *Evolution of the Ideas on Registration and valorisation of Business Archives in the National Archives of Belgium* (p. 261-272) een zeer gestoffeerd en helder overzicht over wat er in België met betrekking tot bedrijfsarchief gebeurt en gebeurd is. Hij gaat hierbij speciaal in op de rol en de activiteit van het Rijksarchief. Een wat apart onderwerp, maar zeker niet het minst boeiende, is dat van de museumarchieven. Michelle Elligott, archivaris van het MoMA [Museum of Modern Art – New York, een private onderneming] brengt daarover verslag uit in *Private Papers - Public Art* (p. 147-148). (Gustaaf Janssens).

Boletín informativo. Sistema Archivístico de la Defensa, nr. 13 (juni 2007)

Red. : Francisco Ramírez Rosdríguez; Uitg. Ministerio de la Defensa. Subdirección general de Patrimonio histórico artístico. Madrid (Spanje).

Geraadpleegd in de bibliotheek van het Centro documental de Archivos (CIDA – Alcalá de Henares).

Zoals gewoonlijk bevat dit mededelingenblad enkel kort nieuws. Het betreft aankondigingen en, zo goed als uitsluitend voor Spaanse onderzoekers, relevante bijdragen. Aflevering 13 bevat echter een en ander dat ook voor de niet-Spaanse archivaris-onderzoeker interessant kan zijn. Vooreerst is er *Fuentes para el estudio de temas militares en la Sección Nobleza del Archivo histórico Nacional* van Aránzazu Lafuente Urién & Miguel Gómez Vozmediano

(p. 3-8). Het is een kort, maar helder overzicht van wat de adelsarchieven te Toledo (Archivo Histórico Nacional. Sección Nobleza) met betrekking tot militaire geschiedenis te bieden hebben. Het is hierbij nuttig te weten dat een aantal Spaanse edelen in de 16de en de 17de eeuw in de Nederlanden hoge militaire functies hebben bekleed. Internationaal van opzet is het project (een samenwerkingsverband tussen de Spaanse federatie van archivari-senverenigingen ANABAD, de Spaanse bank BBVA en het Spaanse Ministerie van Defensie) over in Spaanse legerarchieven bewaarde bronnen, betreffende landen die een historische band met Spanje hebben. Victoria Arias Roca geeft toelichting in *Proyecto de apoyo a la investigación de las fuentes relativas a países vinculados históricamente con España* (p. 27-29). Het gaat om bronnen betreffende Cuba, diverse landen in Zuid- en Midden-Amerika, cartografie van Marokko en Tunesië en archief van de Spaanse vrijwilligerseenheid voor het Duitse Oostfront tijdens de Tweede Wereldoorlog (de 'División azul'). In een wat langere bijdrage (*Acceso a la información contenida en historia clínica: ensayo de protocolo en el hospital general de la Defensa en Zaragoza*, p. 19-26) gaan Susana Rodríguez Román & José López Sánchez in op de problematiek van de raadpleegbaarheid van patiëntendossiers (*historias clínicas*), in het bijzonder in die van het militair hospitaal van Zaragoza. De toegang tot deze documenten is bij wet geregeld. Naast de betrokkene of zijn/haar ouders, kunnen in bepaalde gevallen ook anderen toegang hebben (een andere kliniek, gerechtelijke instanties, advocaten, verzekeringsmaatschappijen, de staatsveiligheid). De dossiers worden permanent bewaard, tenzij de Commissie voor Selectie van administratieve documenten (Comisión Superior Calificadora de Documentos Administrativos) er anders over beslist. (Gustaaf Janssens).

Códice. Revista de la Facultad de Sistemas de Información y Documentación, 3 (2007; af. 2)

Red. & uitg. : Facultad de Sistemas de Información y Documentación. Universidad de la Salle. Sede Chapinero. Carrera 5, 59A-44. Bogotá (Colombia). ISSN 1794981-5

Geraadpleegd in de bibliotheek van het Centro documental de Archivos (CIDA - Alcalá de Henares).

Mondelinge bronnen kunnen ook archief zijn en moeten dan volgens een specifieke archivistische beschrijvingsnorm beschreven worden. In *Descripción archivística de documentos orales* (p. 83-98) gaat Luz Adriana Ospina Raigosa dieper in op deze problematiek. (Gustaaf Janssens).

Nordisk Arkivnyt, (2008), afleveringen 1, 2, 3 en 4

Red.: Eiríkur G. Guðmundsson.
Uitg. Þjóðskjalasafn Íslands, Laugavegur 162, IS-105 Reykjavík (Ísland).
ISSN 05462851

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief te Brussel en raadpleegbaar via de website van het tijdschrift (www.arkivnyt.nu).

Bij een terugblik op zijn carrière merkt de Noorse algemeen rijksarchivaris op dat er in vijftig jaar een heel ander archieflandschap in zijn land is ontstaan (Ivar Fonnes, *Arkivlandskapet i utvikling*, (2008; 1), p. 9-11). Naast de rijksarchieven zijn ook andere overheidsarchieven en private instellingen belangrijke spelers geworden; er is een omkaderende wetgeving en er zijn meer werkinstrumenten (aansluitend meldt Kristine S. Brorson dat er nu een initiatief is om alles wat archief in Noorwegen betreft op één website te brengen: *Hele arkivnorge på nett - www.arkivportalen.no*, 2008 (3), p. 119-120); ook de opleiding is verbeterd (uit een andere bijdrage blijkt dat er in buurland Denemarken echter nog geen georganiseerde archiefscholing is: Jens Topholm, *Ny arkivar utdanning i Danmark*, 2008 (4); p. 194. Archivarissen moeten daar nog steeds vooral uit de praktijk hun métier leren of introductiecurssussen volgen die door archieforganisaties, het rijksarchief en/of de universiteiten worden ingericht; vanaf het najaar 2008 is er een door het stadsarchief en de universiteit van Aalborg samengestelde opleiding). Maar: de geschetste ontwikkeling in Noorwegen werd grotendeels door het archiefmilieu zelf teweeggebracht; de politieke interesse blijft ondermaats (Daarom is het verhaal, elders in deze jaargang, van de IJslandse algemeen rijksarchivaris over zijn 'wonderjaar' 1985 zo bijzonder (Ólofur Ásgeirsson, *HMV*, 2008 (3), p. 137-138). Toen hij op een morgen bij zijn kersverse voogdijminister moest komen, luisterde die niet alleen zeer aandachtig naar de jarenlange wens van nieuwe huisvesting voor het archief (en bracht hem nog diezelfde dag een tegenbezoek in het archief), maar de minister zette niet veel later zijn handtekening onder de aankoop (wat de archivaris wel de levenslange tegenwerking opleverde van een ambtenaar die daarbij over het hoofd gezien was). De Noorse algemeen rijksarchivaris wijst ook nog op een positieve trend naar toenemende samenwerking tussen archiefinstellingen, ondermeer in competentie-ontwikkeling, bovendien is er nu ook een landelijke archieforganisatie (drie zelfs: er zijn plannen om te fusioneren in 2009). Er is echter wel een probleem met overheidsinstellingen die, hoewel hun kantoren verspreid zijn over het land, voortaan nog slechts één centraal elektronisch archief of bewaarplaats hebben (het algemeen rijksarchief in Oslo). Daardoor verwerven de regionale rijksarchieven geen nieuw overheidsarchief meer en worden ze stilaan louter historische archieven, wat ietwat haaks staat op de (weliswaar voorlopig bescheiden) uitbouw door rijksarchieven en (inter)gemeentelijke instellingen

van regionale archiefcentra. Vanaf 1 maart 2008 geldt er overigens een volledig nieuw organogram voor het Noorse rijksarchief (Margareth Aarsæther, *Riksarkivet i Norge omorganisering*, 2008 (1); p. 12-14). Er wordt daarbij meer dan voorheen plaats ingeruimd voor het elektronisch archief; de ICT-afdeling ressorteert voortaan ook rechtstreeks onder de algemeen rijksarchivaris (zie terzake ook een bijdrage over de vijfde versie van NOARK (°1984), de standaard voor de elektronische archivering: Anne Mette Dørum, *NOARK-5 - en ny standard for et nytt årtusen*, 2008 (4), p. 207-209; in deze jaargang is er ook een bijdrage over het Deens 'model' om de hele levenscyclus van elektronisch archief te regelen: Kirsten Villadsen Kristmar & Jan Dalsten Sørensen, *Symposium om 'Den danske model'. Om modtagelse, bevaring og tilgængeliggjørelse af elektroniske arkivalier*, 2008 (4), p. 200-202). Evenmin verrassend in het nieuwe Noorse organogram is de aandacht die uitgaat naar 'erfgoedpedagogiek' (ook: 'bemiddeling', 'overdracht'), een algemeen Noors fenomeen, want ook in deze jaargang zijn er diverse bijdragen terzake. Steeds meer museale technieken worden daarbij overgenomen, zoals de 'dramatisering' van feiten en gebeurtenissen, het stimuleren van discussie, het hanteren van esthetische criteria, de schoolgerichtheid (Maria Press, *Stort engagement på nordisk formidlingskonferanse i Oslo 9-10 april*, 2008 (2), p. 100-102). De auteur stelt zich terecht de vraag in hoeverre dat geschikte technieken zijn voor archieven.

Dat archief een rol speelt bij de identiteitsvorming en -bevestiging van volksgroepen, blijkt nogmaals uit een aantal bijdragen. Zoals diegene over Groenland, waar de geschiedenis van het overheidsarchief niet bepaald rozengeur en maneschijn is (Niels Frandsen, *Grønlands Nationalarkiv 25 år*, (2008) 2; p. 64-66). Het archief van de – sinds de 18e eeuw Deense – kolonie werd vanaf 1913 op het eiland zelf bewaard, maar veel meer dan dat gebeurde er niet. Daarom werd in 1959 besloten het archief met een schip over te brengen naar Denemarken. Men begon met het archief van Zuid-Groenland: de boot zonk met archief en al. Het Noord-Groenlandse archief werd daarom in veel kleinere onderdelen getransporteerd. Na de invoering van zelfbestuur in 1979 werd de archiefwerking in situ heropgestart. In 1982 werd Grønlands Arkiv opgericht, met één archivaris, die (evenals zijn opvolgers) vergeefs probeerde het oude archief uit Denemarken terug te krijgen. In 1991 werd er gefusioneerd met het nationaal museum tot Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. In 2007/2008 werd wegens plaatsgebrek weliswaar verhuisd naar een splinternieuw gebouw (in een researchpark, Ilmarfik), dat gedeeld wordt met onder meer de Groenlandse universiteit en de Groenlandse nationale bibliotheek. Het archief blijft echter nog steeds institutioneel één instelling vormen met het nationaal museum. Bovendien resulteerde het samenwonen met de andere instellingen niet in een gezamenlijke werking op gebied van administratie, boekhouding of informatica; er is zelfs nauwelijks overleg.

Voor de Samen in Noorwegen draagt een afdeling van het rijksarchief in Kautokeino de zorg voor hun archief (meer over dit archief later, na de opening van een gloednieuw archiefgebouw, voorzien voor het najaar van 2009). Maar: dat rijksarchief wordt nu door het museum en cultuurcentrum Saemien Sijte (°1967) in Snåsa, dat werkt rond Zuid-Samen (die veel minder talrijk en meer verspreid wonen dan hun volksgenoten in het Noorden), min of meer verweten dat het vooral Noord-Samische archieven bewaart, uit de noordelijkste Noorse provincies Troms en Finnmark (Maria Press, *Saemien Sijte - sørsamisk kultursenteret i vekst*, 2008 (3); 165-166). Noord- en Zuid-Samen kunnen elkaar sowieso niet goed verstaan en 'bovendien ligt Kautokeino ook zo ver'. In 2008 kreeg Saemien Sijte (dat acht personeelsleden heeft en ca. 500 bezoekers per jaar telt), van het Samisch parlement de opdracht de Zuid-Samische taal en cultuur in Noorwegen te bewaren. Daardoor plant het nu ook de verzameling en bewaring van Zuid-Samische archieven in een nieuw gebouw.

Een andere minderheid in het Noorden vormen de Tataren in Finland, afstammelingen van soldaten die vanaf begin 19e eeuw deel uitmaakten van de Russische troepen die naar het land kwamen. Hun metrika (registers van geboorten, huwelijken en overlijdens) werden in 2007 overgedragen aan het rijksarchief (Harry Halén, *Tatarsamfunnet överlåt befolkningsregister åt Riksarkivet*, (2008 (3), p. 123-124).

De identiteitsvormende rol van archief speelt uiteraard ook bij staten. Zo wordt in Denemarken sinds 2004 op verzoek van de regering gewerkt aan een lijst van bronnen die de geschiedenis van het land 'verhalen' (Ager Svane-Knudsen, *Konservering av arkivalier af enestående national betydning* (ENB), 2008 (1); p. 28-31). De criteria voor opname in de lijst zijn: een beslissende betekenis voor de samenleving; de vorm heeft symboolwaarde of verwijst naar een bepaalde nieuwe of unieke voorstellingswijze of -techniek; de stukken waren doorslaggevend voor de wetgeving of de bepaling van het grondgebied. Reeds op de lijst staan onder meer het persoonsarchief van koning Christiaan II, het dagboek van een boer, brieven van Lord Nelson, een reisverslag uit de 18e eeuw, de stichtingsakte van een bedrijf uit de 19e eeuw en een archief rond de volksraadpleging in 1920 over de Sleeswijkse grenskwestie met Duitsland. In Maleisië spelen geschiedenis en archief zelfs een heel belangrijke rol bij de (staats)natievorming (Maria Press, *ICAs Kongress i Kuala Lumpur - hett mødested for arkivarer*, 2008 (3), p. 160-164): elke dag is er dan ook op de televisie in *prime time* een programma van het rijksarchief. Dat programma verzorgt elke zaterdag zelfs een eigen tv-show, compleet met een quiz en beroemdheden. Het ministerie kijkt echter bij dat alles nauwlettend toe.

Ondertussen zijn er de archief-/erfgoeddagen, een meer conventionele manier om het publiek te bereiken. In Noord-Europa wordt al sinds 1998 op de tweede zaterdag van november een 'Archiefdag' georganiseerd. "Wat heeft dat opgeleverd", vraagt Tine Berg Floater zich af (*Suksesskri-*

terier for Arkivenes dag, 2008 (2); p. 73-75). De auteur onderscheidt twee doeleinden, die ook aansluiten bij twee soorten publiek die er op af komen. Het eerste doel richt zich op de archiefinstelling zelf, het tweede op de archieven. Het publiek bestaat enerzijds uit mensen die komen voor het evenement (ontspanningsaspect) en anderzijds uit degenen die reeds vertrouwd zijn met de instelling maar meer over de inhoud willen te weten komen (cultuurhistorisch aspect). De organisatie van zo'n dag vraagt telkens veel van een instelling, maar daar staat een zeer positieve respons bij de buitenwereld tegenover, met ook aandacht in de media waar die er anders nauwelijks of niet is. Er zijn ook interne voordelen: het maakt de medewerkers attent op andere delen van de archiefwerking waar ze zelf niet zo direct bij betrokken zijn, toont het belang aan van hun eigen werk en bevordert het groepsgevoel. Een recept voor het slagen van een archiefdag is er niet, maar toch moet men zeker aandacht hebben voor de volgende punten: iedereen binnen de instelling moet eraan deelnemen; men werkt best samen met andere erfgoedinstellingen; men snijdt liefst een lokaal thema aan; de media moeten erbij betrokken worden; en er moet eten en drinken voorzien zijn ...

Een ander soort samenwerking tussen archieven is die langs projecten, zoals binnen het project *Baltic Bonds* rond de Oostzeehandel in de Nieuwe Tijden, met deelname van alle Oostzeelanden (behalve Rusland, maar met Nederland), met het oog op de samenstelling van een archiefgids (Örjan Romefors, *Baltic Connections - arkivguide till källor om östersjöhandeln 1450-1800*, 2008 (2), p. 103-105): cf. het gegevensbestand op <www.balticconnections.net>.

In het Noorden gebeurt er overigens – meer dan bij ons – vaak iets in de 'marge' van archief, meestal op ludieke wijze. Zoals het kiezen van het Zweedse 'archief van het jaar' (Tomas Lindman, *Årets arkiv i 2008*, 2008 (2), p. 88: in 2008 was dat het stadsarchief van Eskilstuna), het samenstellen van een revue met archief als uitgangspunt, bij de vijftigste verjaardag van de vereniging Ny Musikk (Nina Hveem Carlsen, *Arkiv inspirerer samtidskunstnere*, 2008 (4); p. 203) of de publicatie door de Finse afscheidnemende algemeen rijksarchivaris Kari Tarkiainen van een detectiveroman, *Varjojen Valtakunta* ('Het Schimmenrijk', eigen vertaling; signalement in 2008 (4); p. 226). Het boek speelt zich af in het archiefmilieu en is vooral een satire op de bureaucratie (en hoewel het verhaal zich situeert in het rijksarchief in Stockholm, zijn de toestanden voor de personeelsleden van het rijksarchief in Helsinki – al te? – herkenbaar). En dan is er nog het kunstwerk van Marit Hanson (gesignaleerd in 2008 (1); p. 41) met als titel '*Den somme ikke finnes i arkivene, finnes ikke*': 'dat wat niet in archieven is te vinden, bestaat niet'. (Luc Boeva).

